



מערכת להלוואות חברתיות מיסודה של הסוכנות היהודית בא"י

ירושלים, י"ח באייר התשע"ז

14 למאי 2017

נוסח מעודכן

לכבוד

הגב' רחל עזריה יו"ר הועדה

חברי הכנסת, חברי הועדה הנכבדים,

הנידון: הערות להצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס' 4) (הפעלת מערכת לתיווך באשראי), התשע"ז-2017. – נוסח מעודכן

א. הצגת המיזם והבעיות העיקריות בהצעה :

1. אנו, הח"מ, מובילים את מיזם Crowd.il מטעם הסוכנות היהודית לא"י. מטרת מיזם זה, אשר נמצא בהקמה, הוא לאפשר מתן הלוואות ללא ריבית למלווים, שתינתנה לעסקים קטנים וזעירים, לעמותות ולחלצ"ים, הפועלים בפריפריה החברתית והגיאוגרפית בישראל. המיזם יפעל באמצעות פלטפורמה אינטרנטית למימון המונים (P2P) שתפעל במסגרת חברה לתועלת הציבור אשר אינה מחלקת רווחים לבעלי מניותיה, וזאת במטרה להפחית את עלויות האשראי ללווים. הכוונה במיזם זה היא שהמלווים יהיו מקרב יהדות התפוצות ומישראל בדגש על הדור הצעיר, שילוו סכומים לא גבוהים יחסית, לעסקים קטנים הפועלים בישראל, וזאת בדומה לפלטפורמות דומות הקיימות בעולם: www.Kiva.org; www.Zidisha.org

2. במסגרת הדיונים לקראת הצעת החוק הופענו והצגנו את המיזם עליו אנו שוקדים בפני הצוות הבין ממשלתי- הידוע גם בשמו "צוות בריס", ואכן בהצעת החוק שבנידון ניתנה התייחסות ל "מערכת חברתית לתיווך באשראי" ועל כך אנו מודים לגורמי הממשלה השונים. יחד עם זאת נותרו מספר נושאים שבהם לגישתנו – חיוני לבצע שינויים על מנת שהמיזם עליו אנו שוקדים יוכל לקום.

א. הסדרת אפשרות למתן הלוואות ללא ריבית בסכומים נמוכים גם לעסקים קטנים וזעירים המאוגדים כתאגידים- כחברות וכן לעמותות וחברות לתועלת הציבור (להלן- חל"צ) :

כידוע, בישראל ניתן לנהל עסקים קטנים – כיחיד הפועל כעוסק מורשה או פטור, וגם כמובן באמצעות תאגיד- חברה, עמותה או חברה לתועלת הציבור כמו גם באמצעות אגודה שיתופית. בנוסף, גם עמותות וחברות לתועלת הציבור הן תאגידים המספקים שירותים חברתיים לאוכלוסיות רבות אשר אינן יכולות לשלם את עלות קבלת השירותים ולכן המימון להם מגיע מגורמי המדינה או מגורמים

פילנתרופיים. ואולם, תאגידים אלה נתקלים לעיתים קרובות בקשיים רבים בקבלת אשראי מהמערכת הבנקאית בריבית הוגנת. ואולם- לפי הצעת החוק הקובעת שלווה הוא רק יחיד – לא ניתן יהיה במסגרת ההסדרה המוצעת בהצעת החוק הזו, לתת הלוואות ללא ריבית למלווים גם בסכום נמוך יחסית- כגון 300,000 לעסקים קטנים המתנהלים באמצעות תאגיד או לעמותות ולחל"צים אשר תרומתם החברתית רבה וקשיי האשראי שלהם גדולים.

על פי המצב המשפטי הקיים – הלוואות לתאגידים אלו מפוקחות כיום על ידי הסדרה במסגרת חוק ניירות ערך התשכ"ח – 1978, כלומר על ידי רשות ניירות ערך. משמעות הדבר הוא כי פלטפורמה להלוואות חברתיות כמו המיזם שלנו – הפועלת למתן הלוואות ללא ריבית למלווים במסגרת חברה לתועלת הציבור אשר אינה רשאית לחלק רווחים, תידרש, אם תרצה להעניק הלוואות אלו גם לתאגידים - לפיקוח נוסף מורכב ויקר של רגולטור נוסף - רשות ניירות ערך, המפעילה פיקוח שנועד לגופים שונים בתכלית ואשר התנאים של והעלות של הפיקוח שנדרשת ממפעיל הפלטפורמה – הם בלתי אפשריים עבורנו. התוצאה ממצב דברים זה, אם לא תשונה ההצעה שבפניכם כמוצע להלן – תהא שלא נוכל לפעול בכפיפות לשני רגולטורים קרי, הן המפקח למתן שירותים פיננסיים מוסדרים והן רשות ניירות ערך, ולא נוכל להציע הלוואות ללא ריבית לעסקים קטנים הפועלים באמצעות חברות וגם לא לעמותות ולחל"צים – והפגיעה בהם כתוצאה מכך תהיה משמעותית ולא מוצדקת בעיקר לאור הקשיים הרבים דווקא של עסקים אלה לקבל אשראי מהמערכת הבנקאית.

עוד נבקש להדגיש שבארה"ב הלוואות ללא ריבית אינן מפוקחות על ידי רשות ניירות ערך האמריקאית כאשר הן מפוקחות בידי רגולטור אחר כמו המפקח על אשראי חוץ בנקאי, שהוא הרגולטור המוצע בהצעת החוק שבפניכם.

לאחרונה, במסגרת תקנות שנדונו בועדת הכספים אך נכון לכתיבת נייר זה טרם פורסמו - הוענקה לרשות הסמכות לפטור מערכת כמו שלנו מתחולת ההסדרה של רשות ניירות ערך- בתנאים מסוימים שזו תחליט עליהם בעתיד. ואולם סמכות זו שהפעלתה אינה וודאית, והיא מותנית בתנאים שעל רשות ניירות ערך לשקול, תוצאתה תהא העדר פיקוח על הלוואות מטעמנו לתאגידים- בעוד שאנו סבורים כי נכון הוא שיהיה גורם אחד בלבד שיפקח על כלל פעולת הפלטפורמה לכלל ההלוואות וביחס לכל הלווים – יחידים ועסקים כאחד. לפיכך יש צורך להסדיר זאת במפורש בחוק זה.

לפיכך אנו מציעים לתקן את הצעת החוק שבפניכם, באופן שיאפשר גם לעסקים קטנים אלה הפועלים באמצעות תאגידים בפריפריה החברתית והגיאוגרפית בישראל, כמו גם לעמותות ולחל"צים המספקים שירותים חברתיים, לקבל הלוואות שאינן נושאות ריבית, וזאת אך ורק בפיקוח המפקח לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016, בלבד.

ב. הגדלת סכום ההלוואות ללווים באמצעות הפלטפורמה להלוואות חברתיות ל 300,000 ₪ :

אנו מבקשים לקבל לאפשר ללווים לבקש ולקבל הלוואות של עד 300,000 ₪ ולא רק עד הסכום 100,000 ₪ כפי שעולה מהצעת החוק. קביעת מגבלה נמוכה על סכום ההלוואה ללווה, דווקא על מערכת חברתית עלולה לסכל את עצם הקמתו וקימו של המיזם המבוסס גם על

הלוואות בסכומים גבוהים יותר, לאור צרכיהם של הלווים המבקשים להקים עסקים קטנים או צרכיהם של לוויים הזקוקים להלוואות גישור, ובכך לגרום להם לפנות לגורמי אשראי הגובים ריבית גבוהה בהרבה. גם הטיעון שהגבלה זו נדרשת לצורך הגנת המלווים אינו מתאים במיוחד לא למערכת חברתית לתיווך אשראי, שהמלווים בה עושים זאת בראש ובראשונה ממניעים חברתיים ולא משיקולי מקסום רווח המותאם לסיכון. מלווים אלה יודעים שלא יקבלו כל תשואה כספית על הלוואתם, והם מודעים היטב למאפייני הלווים מהפריפריה הגיאוגרפית והחברתית, לרבות היבט סיכון האשראי בהלוואות כאלה. אנו גם נציע שהעלאת המגבלה ל- 300,000 אלף שקלים תלווה בדרישת פיזור ההלוואות מאחר ואף אנו מעוניינים בפיזור ההלוואות, בוודאי מעל לסכום של 100,000 ₪ בין מספר לוויים. חשוב להדגיש שהצעתנו היא שככל שההלוואה גבוהה יותר- תידרש היענות של יותר מלווים מאחר ומנימוקי הלבנת הון, וגם מנימוקי פיזור סיכונים, אנו מציעים להגביל את גובה ההלוואה ממלווה יחיד ללווה מסוים בהלוואות מעל לסכום 100,000 שקלים ל - 20,000 ₪ למלווה בודד, מעבר לסכום של 100,000 הראשונים.

ג. תיקון שמטרתו לאפשר את פעילות שוטפת של מערכת חברתית לתיווך באשראי – הקניית


סמכות למפקח במקום לשר

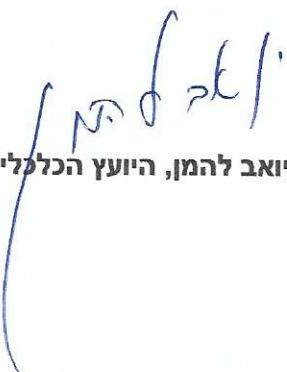
הסבר : בהגדרת המונח "מערכת חברתית לתיווך באשראי" מוקנות סמכויות רחבות לשר הממונה בכל הנוגע לתפעול השוטף של המערכת כגון: הסמכות לקבוע עמלות והחזר הוצאות סבירות של המערכת ועוד. דרישה זו לקבלת אישור השר לפעילות שגרתית עלולה להקשות מאוד על הפעילות השוטפת של הפלטפורמה אם בכל פעם יהיה צורך לפנות ולקבל את אישור השר- לפיכך מוצע להקנות סמכויות אלו למפקח על שירותים פיננסיים שהוקם בחוק העיקרי ושתפקידו לפקח על כל המערכות לתיווך באשראי, כמו גם על הגופים האחרים נשוא החוק העיקרי.


ד. מתן אפשרות זיהוי מלא של הלווים והמלווים שיסיכמו בכך על גבי הפלטפורמה :

נדבר ייחודי לפלטפורמה זו היא שהמלווים יבחרו בעצמם ולפי העדפותיהם, את הלווים – העסקים הקטנים, להם הם ילוו את כספם במישרין, בין לפי שמם המלא או במקרים אחרים- לפי התחום החברתי שבו הם פועלים. מכאן, שבשונה מהנהוג בפלטפורמות אחרות- ההחלטה למי ליתן את הכסף היא של המלווה ולא של מפעיל הפלטפורמה בדרך של פיזור. לפיכך נדבר חשוב הוא מתן האפשרות ללווה שיסיכים לכך, להציג את עצמו ואת העסק שלו וייחודו החברתי – על גבי הפלטפורמה- לציבור בכללותו - כלומר לכל הציבור של המלווים הפוטנציאליים. עוד מוצע לאפשר גם למלווה להזדהות כנהוג ברשות חברתיות. מוצע להבהיר נושא זה בהצעת החוק שלפניכם.

בברכה,


 אמיר שניידרמן, מנהל המיזם


 יואב להמן, היועץ הכלכלי


 דוידה לחמן-מסר, עו"ד

ריכוז נוסח ההצעות לתיקון – מטעם CROWD.IL - מערכת חברתית לתיאור באשראי.

א. נוסח ההצעה לתיקון שמטרתה לאפשר במערכת חברתית לתיאור באשראי גם הלוואות לתאגידים:

[אנו נציע את התיקון ביחס ללווים על גבי המערכת החברתית למתן אשראי שייחודה הוא במתן הלוואות ללא ריבית].

א. בסעיף 4 להצעת החוק בסעיף 25"ז המוצע, בהגדרת המונח "לווה" בסופה יבוא:

"ובמערכת חברתית לתיאור באשראי - גם לתאגיד, ובלבד שגובה ההלוואה לא יעלה על 300,000 ש"ח"

ב. נוסח ההצעה לתיקון שמטרתה העלאת הסכומים למתן הלוואות תוך דרישת פיזור בין מלווים:

ב. בסעיף 4 להצעת החוק, בסעיף 25"ז המוצע, בהגדרת המונח "מערכת חברתית לתיאור באשראי"-

במקום הסכום של "100,000" ש"ח המופיע בהגדרה יבוא: "300,000", ובסופה יבוא: "עלה סכום ההלוואה על 100,000 שקלים חדשים, לא יהא מלווה יחיד רשאי להלוות ללווה מסוים מעבר לסכום זה, סכום העולה על 20,000 ש"ח, או סכום גבוה יותר שאישר השר לאחר התייעצות עם ראש הרשות להלבנת הון"

ג. נוסח ההצעה לתיקון שמטרתה להעביר סמכויות אישור שוטפות מהשר למפקח:

ד. בסעיף 4 להצעת החוק, בסעיף 25"ז המוצע, בהגדרת המונח: "מערכת חברתית לתיאור באשראי" - בכל מקום שמופיעות בהגדרה המילים: "שקבע השר" יבוא: "שאישר המפקח".

ד. נוסח ההצעה לתיקון שמטרתה לאפשר מתן אפשרות זיהוי מלא של הלווים והמלווים שיסכימו בכך על גבי הפלטפורמה:

ג. בסעיף 6 להצעת החוק, בסעיף 38 ז המוצע, בסעיף קטן (ג) שבו -

במקום המילים " למסור למלווה" - יבוא: "להציג על גבי הפלטפורמה - פרטים מזהים של הלווה ושל המלווה, בכפוף לקבלת הסכמתם מראש".